

DİPLOMATİK İLETİŞİM

BİLGEHAN GÜLTEKİN, Ph.D.

bilgehangultekin@hotmail.com

Ege University
(Turkey)

Abstract

In a new era, the developments which are occurred in ingovernmental relations require new advancements in diplomatic field. Diplomacy, which is an applied tool of a country's foreign policy and determines setting up communication forms of the countries in international political arena, must be established with regard as lobbying, propaganda and crisis management.

The fact that diplomacy is evaluated according to this new approach brings out "Diplomatic Communication" concept. The fact that a country is promoted to influential country in international decisive mechanism, is a searched, consulted country, acquires a positive image on international public opinion are scope of diplomatic communication.

Diplomacy makes up communicational aspect of foreign policy. Public relations and diplomacy should set up a common experimental field in order to form communication more effectively. Diplomatic communication must create strategies in three fields for stronger and more influential communication: Propaganda, lobbying and crisis management.

The countries set up communication according to the borders and rules of diplomacy on intergovernmental arena. When the rules are stopped up, diplomacy set sup communication period to be based on strong foundations to regard as countries with contributions of public relations.

Özet

Yeni bin yılda, devletler arası ilişkilerde yaşanan gelişmeler diplomasi alanında yeni açılımlar gerektirmektedir. Bir ülkenin dış politikasının uygulama aracı olan ve uluslararası siyaset alanında devletlerin iletişime geçme biçimlerini belirleyen diplomasi; günümüzde lobcilik, propaganda ve kriz yönetimi ekseninde yapılandırılmalıdır.

Diplomasinin bu yeni yaklaşım çerçevesinde değerlendirilmesi "Diplomatik İletişim" kavramını ortaya çıkarmıştır. Bir ülkenin uluslararası politika sahnesinde itibarlı ülke konumuna gelmesi, uluslararası karar mekanizmalarında söz sahibi olması, aranan, danışılan ülke olması, uluslararası kamuoyunda olumlu imaj kazanması diplomatik iletişimin ilgi alanına girmektedir.

Diplomasinin tükendiği yerde iletişim başlamaktadır. Uluslararası arenada, devletler diplomasinin sınırları ve kuralları içerisinde iletişime girerken; kuralların tıkanıdığı yerde; diplomasi, halkla ilişkilerin katkısı ile iletişim sürecini devletler nezdinde sağlam temeller üzerine kurmaktadır.

DİPLOMATİK İLETİŞİM

Tanımlar, Kavramlar

Diplomasi kavramı, günümüzde, uluslararası ilişkileri yönlendiren ve devletlerarası ilişkilerde hareket tarzlarını ve yönlerini konumlandıran temel bir kavram olarak yerini almaktadır. Uluslararası sorunların çözülmesi ve krizlerin aşılmasında, diplomasi kavramının belirleyici rolü gün geçtikçe etkisini hissettirmektedir. Uluslararası politikayı şekillendiren “diplomasi” “diplomat” “diplomatik süreç” gibi kavramların, iletişimsel boyutta irdelenmesi ile diplomasi ve iletişim kavramlarının buluştuğu ortak uzlaşma alanlarını ortaya çıkarmaktadır. Diplomasinin işleyişi, süreçleri, bu süreçte etkin olan faktörler incelendiğinde, şimdiye kadar iletişim uzmanlarının üzerinde fazla tartışma açmadıkları ya da incelemedikleri bir tez ortaya çıkmaktadır *“Diplomasi uluslararası ilişkilerin iletişim boyutunu oluşturmaktadır”*.

Konuya, diplomasi tanımları ve kısaca gelişimi ele alınarak bir giriş yapılabilir.

“Diplomasi kavramının arşivlerle uğraşma değil de, uluslararası ilişkilerin yürütülmesi süreci anlamında kullanılmaya başlanması oldukça yeni bir gelişmedir. Batı’da *“diplomasi”* kavramını ilk kez bu anlamıyla, 1796 yılında Edmund Burke adlı bir İngiliz devlet adamı ve yazarı kullanmıştır. Burke, bu tarihte *“diplomasi”* sözcüğünü, devletlerarası ilişkiler ve görüşmelerin yürütülmesinde uygulanan beceri ve taktik anlamında kullanmış ve aynı zamanda *“diplomatik kurul”* deyimini de ortaya atmıştır”. (Tuncer,1995 :s11.)

Diplomasi ile ilgili çeşitli tanımlar bir araya getirildiğinde ve incelendiğinde kavramın iletişimsel boyutu net bir şekilde ortaya çıkarılmaktadır: *“Diplomasi, uluslararası ilişkilerin müzakereler yoluyla yönetilmesi; bu ilişkilerin büyükelçiler ve elçiler yoluyla ayarlanması ve yürütülmesinde başvurulan yöntemler; diplomasi işi ya da sanattır”*(Nicolson,1970: s.21). Harold Nicolson tarafından yapılan bu tanımlama da anahtar olan husus, uluslararası ilişkilerin müzakereler yoluyla yürütülmesidir. Bu konudaki pek çok uygulamaya baktığımız zaman, müzakereler yoluyla yürütülen uluslararası sorunlarda, oluşturulan müzakere atmosferi, iklimi çözüm sürecinde başat etken olmaktadır. Bir başka şekilde ifade etmek gerekirse, aslında oluşturulan iletişim atmosferi uluslararası görüşmelerin yönünü belirlemekte, iletişimin bir müzakere sanatı olduğundan yola çıkılarak müzakereler yoluyla yürütülen uluslararası görüşmelerde oluşturulan iletişim atmosferi çözümün en önemli bir parçası olmaktadır. Uluslararası sorunların çözümüne yönelik gerçekleştirilen görüşmelerde, oluşturulacak iletişim atmosferinin üç temel şartı şu şekilde sıralanabilir:

Müzakere sürecinde tarafların güvenilir kaynak olduğu konusunda genel bir kabul ortamı oluşması: Müzakere sürecinde iletişim kavramı kadar *“iletişimci”* kavramı da ön plana çıkmaktadır. Müzakereleri yürüten kişiler, yani müzakereciler, aynı zamanda birer iletişimcidirler, bu yüzden tarafların, güvenilirlikleri konusunda, oybirliği içinde olduğu isimlerin müzakereleri yürütmesi uygun bir iletişim atmosferinin temel şartıdır.

Müzakere sürecinde iyiniyet adımları atılması: Uygun iletişim atmosferinin ikinci şartı da müzakere sürecinde iyi niyet adımları atılmasıdır. İyi niyet hem uluslararası ilişkiler, hem de iletişim için sorun çözmede anahtar olan kavramlardan bir tanesidir. Müzakere sürecinde tarafların, karşılıklı olarak iyi niyet adımı attıkları konusunda bir görüş birliği ve ortak

inanca ulaşmaları gerekmektedir. Daha da önemlisi, karşılıklı iyi niyet adımlarının atıldığı konusunda tarafların birbirlerini ikna etmeleri ve bu iyi niyeti açık bir şekilde göstermeleri şarttır. Bu noktada, sağlıklı işleyen bir iletişim süreci, bir ihtiyaç olarak belirlemekte ve müzakereci tanımlaması aslında güvenilir ve usta bir iletişimci şekline bürünmektedir.

Müzakere sürecinde Ortak İnanç ve Fikir Birliği Oluşturulması: Nicolsan'ın tanımlamasından yola çıkılırsa, müzakere sürecinde; güvenilir bir kaynak, karşılıklı iyiniyet adımlarının yanısıra, ortak bir inanç birliğinin de oluşması gerekmektedir. Burada bahsedilen ortak inanç, müzakereler yoluyla sorunun çözüleceği yönünde bir inancın oluşması demektir ki, iletişimcilerin bu noktada da süreç üzerinde etki sahibi olmaları beklenmektedir. Ortak bir inanç ve fikir birliği oluşturulması, aslında yukarıda bahsedilen uygun iletişim atmosferinin önemli bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu husus İletişim ve diplomasi kavramlarının bir müzakere sürecinde, ortak hareket alanlarının ne kadar geniş olduğunu gözler önüne sermekte, diplomasiyi, iletişim biliminin veri ve uygulamaları ışığında incelemenin gereğine net bir biçimde işaret etmektedir.

“Diplomasi, bir hükümetin belli konulardaki kanı ve görüşlerini doğrudan doğruya diğer devletlerin karar vericilerine iletme sürecidir” (Gönlübol, 1978: s.112). Gönlübol tarafından yapılan bu tanımlama, diplomasiyi doğası gereği bir iletişim süreci olduğunu açıkça ifade etmektedir. Kişilerin birbirleriyle iletişime geçmesi kişiler arası iletişimi, büyük halk kitleleri ile iletişime geçilmesi kitle iletişimini oluşturduğuna göre, bu tanımdan da yola çıkılarak devletlerin birbirleri ile iletişime geçmesi *diplomasi*, yani *devletlerarası iletişimdir*. Bir hükümetin belli konulardaki kanı ve görüşlerini, diğer devletlerin karar vericilerine iletmesi; resmi ve gayriresmi iletişim yöntemleri ile yapılandırılırken, özellikle gayriresmi iletişim yöntemleri diplomatik iletişimin akışı içinde değerlendirilmelidir. Nicolsan'ın yaptığı tanımlamanın ardından, Gönlübol tarafından yapılan tanımlama da diplomatik iletişim kavramına bir adım daha ışık tutmakta ve diplomatik iletişimin sınırlarını çizmektedir.

Bir hükümetin, belli konulardaki kanı ve görüşlerini diğer devletlerin karar vericilerine göndermesi iki şekilde olmaktadır: Bunlardan birincisi yazılı ve resmi iletişim şekliyle ki bunlar uluslararası ilişkilerde nota, ultimatoma, muhtıra olarak da bilinir. Kurumsal iletişimde, yazılı iletişim biçiminin, hem iç hedef kitleler hem de dış hedef kitlelerle iletişime geçilmesinde başvurulan bir yöntem olması gibi, devletler de, birbirleriyle iletişime geçerken, karşılıklı endişelerini, sıkıntılarını, uyarılarını ve protestolarını konunun türüne göre yazılı bir iletişim biçimiyle birbirlerine ifade etmektedirler.

Bir hükümetin belli konulardaki görüş ve önerilerini, diğer hükümetlere iletmesinde başvurabileceği gayri resmi yöntemler de söz konusudur. Örneğin: Uluslararası konferans ve toplantılarda bir hükümetin belli konudaki resmi görüşünü dile getirmesi planlı bir iletişim sürecinin, diplomasi ile desteklenmesi şeklinde açıklanabilir. Günümüzde siyasal konferans ve zirvelerin yanısıra, çeşitli üniversitelerin ve düşünce kuruluşlarının düzenlediği pek çok uluslararası etkinlik söz konusudur. Bu tür toplantılarda dile getirilen görüş ve öneriler, ikili ve çoklu ilişkilere yön verebilir. Bu husus, dış politikayı şekillendirecek bir iletişim süreci ve diplomatik iletişimin önemli bir parçası olarak da değerlendirilebilir. Örneğin Türk-Yunan ilişkilerinin geliştirilmesinde, bu tür gayri resmi ama stratejik toplantılara ağırlık verilerek, her iki ülkenin sivil ve itibarlı isimlerinin ülkelerinin politikalarını anlatan görüş ve önerileri sunmaları teşvik edilebilir.

“Diplomasi sözcüğü sağgörü, düşünce ve anlayış kavramlarına bağlıdır. Güç Politikası makinasının dişli çarklarını yağlayan ve böylelikle, dış ilişkilerin pürüzsüz bir biçimde yürümesini sağlayan diplomasi aracı olmaktadır. Diplomasinin varlığı, uluslararası ilişkiler alanında yalnızca bir ayrıntı değil, zorunluluktur” (Tuncer, 1995: s.14). Bu tanımlama, belki de diplomatik iletişimin varlığını en iyi şekilde özetleyen tanımlamadır. Sağgörü, düşünce, anlayış gibi iletişimin temel kavramları ön plana alınmakta ve diplomasi; barışçıl iletişimin sağlayıcısı olarak değerlendirilmektedir. Diplomasi, başka bir ifadeyle, devletlerarası barışçıl iletişim sürecidir. “Diplomasi, bir uzlaşma sanatıdır, yani, devletlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde karşılıklı çıkarlarını uzlaştırmak ve her iki tarafın yararına çözümler bulmak amacıyla başvurdukları bir yöntemdir. Bu yöntemin temel özelliği, karşı tarafı ya da tarafları inandırabilmektir” (Tuncer, 1995: s.12)

1883 de yayınlanan *Traite Complet De Diplomatie* adlı eserde G. De Garden tarafından diplomasi “devletlerin karşılıklı ilişkilerini bağdaştırma san’atı ve müzakereleri yürütme bilim ve san’atı olarak tanımlanmış ve aynı zamanda devletlerarası ilişkilerde barışın, güvenliğin, huzurun ve saygının korunmasını hedef tutan faaliyet sistemi”(Ergin, [ty]: s.21) olarak değerlendirilmiştir. Diplomasi ile ilgili tanımlar incelendiğinde, diplomasinin bir uzlaştırma ve diyalog aracı olduğu ortaya çıkmaktadır. Sorunların barışçıl yöntemlerle çözümünde, krizlerin sorumluluk ve duyarlılık ruhuyla aşılmasında, uluslararası keskin sorunlar da bile uzlaşma alanları yaratılmasında, diplomasi başvurulabilecek en etkili araçtır. Bir başka deyişle barışçıl iletişimin aracı diplomasidir. Bu nedenle, uluslararası arenada Kıbrıs Diplomasisi, Irak Diplomasisi, Ortadoğu Diplomasisi gibi kavramlarla sıkça karşılaşılmaktadır.

Bu noktada diplomasi ve dış politika kavramları arasındaki farka da değinmek yerinde olacaktır. Bir ülkenin dış politika anlayışı ve diplomasi anlayışı denildiği zaman aslında birbirinden farklı iki kavram ifade edilmeye çalışılmaktadır. Örneğin, Türkiye’nin Kıbrıs konusunda savunduğu bir dış politika anlayışı vardır. Yani bu politikanın temel dayanakları, esasları ve oluşturulan resmi bir anlayış ve temel ilkeler vardır. Hükümetler değişse bile, Türkiye Cumhuriyetinin, Kıbrıs örneğinde olduğu gibi değişmeyen bir dış politika anlayışı vardır, yani dış politika anlayışı bir içeriği ifade etmektedir. Diplomasi ise, bu politikanın uygulama şekli ve sürecidir. Diplomasi dış politikanın uygulamaya aktarılmasıdır. Örneğin, Kıbrıs konusunda dış politika anlayışı aynı olmasına rağmen, 59. hükümetin ve 57 hükümetin yürüttükleri Kıbrıs Diplomasisinin farklı olduğu görülmekte ve bu konuda iktidar ve muhalefet arasında tartışmalar Kıbrıs Diplomasisi trafiğinin yoğun olarak yaşandığı bu günlerde tüm canlılığıyla süregelmektedir.

Aslında uluslararası politika ve dış politika arasında da içerdikleri anlam açısından bir fark bulunmaktadır.

“bunlardan dış politika, uluslararası siyasal sorunlara bir devletin veya genel olarak devletlerin amaçları, hedefleri ve davranışları açısından bakar, bir devletin uluslararası sisteme ve diğer devletlere karşı tutumunu inceler. Uluslararası politika ise, uluslararası siyasal etkileşim sürecine ulusal birimlere oranla daha geniş bir açıdan bakar ve uluslararası yapının tümü içinde ele alır. Dolayısıyla, uluslararası politika, devletlerin dış politikalarının basit bir toplamından ibaret olmayıp bu sürece etki eden devlet dışındaki diğer uluslararası organizasyonları ve bunların etkisini de gözönünde bulundurur. Bu nedenle dış politika çalışmaları, uluslararası politikanın ancak girdilerini oluşturur, onun incelenmesine ve analizine yardımcı verileri sağlar, Fakat sadece dış politikaların incelenmesi ile uluslararası politika hakkında sağlıklı bilgilere ulaşamaz” (Arı, 1997: s.12)

Diplomatik İletişimin Temel Unsurları

Dolayısıyla, bu ayırım dahilinde, uluslararası politika sistemi içinde, diplomasinin aslında barışçıl bir iletişim demek olduğu net olarak anlamını bulmaktadır. Bu tanımlardan yola çıkarak genel bir diplomatik iletişim tanımını şu şekilde yapabilmek mümkündür: “Bir ülkenin uluslararası politika perspektifi içinde, belli konularda, dış politikasının dayandığı temel esaslardan ve bu konulardaki sahip olduğu politika, anlayış ve inançtan yola çıkarak; değişik konulardaki kanı, görüş, düşüncelerini muhatap hükümetlere aktarış süreci, uluslararası kamuoyuna kendini ifade etmek için geliştirdiği iletişim tarzı, diğer ülkelerle ve uluslararası örgütlerle iletişime geçmek için kullandığı yöntemler bütünü, karşılaştığı ikili sorunlarda veya global krizlerde çözüme ve sorunların aşılmasına yönelik geliştirdiği ikna etme süreci ve iyiniyete dayalı uluslararası diyalog kanallarının iletişim prensipleriyle akışıdır”

Diplomatik İletişim, tanımında da ifade edildiği üzere, bir ülkenin kendisini uluslararası kamuoyuna ifade etmek için geliştirdiği iletişim tarzıdır. Dolayısıyla aslında, kamuoyunu etkileme yöntemleri ile de yakından ilgilidir. Diplomatik iletişim süreci içinde; propaganda, lobicilik ve halka ilişkiler kavramlarının da irdelenmesi şarttır. Hatta, belli durumlarda diplomasi ve halkla ilişkiler kavramları o kadar iç içe girmektedir ki, diplomatik halkla ilişkiler kendini uluslararası platformda yükselen bir trendle hissettirmeye başlamıştır. Bir ülkenin diğer ülkelerle iletişime geçerken geliştirdiği iletişim tarzı, aynı zamanda o ülkenin uluslararası kamuoyu nezdindeki itibarını ve imajını da yakından etkilemektedir. Son dönemlerde, Kıbrıs sorununun çözümü için yürütülen diplomasi bunun en bariz örneğidir. Belli ikili sorunların çözümünde tarafların karşılıklı olarak attıkları diplomatik adımlar, aslında tarafların iletişim tarzını oluşturmakta ve kamuoyunda uzlaşmaz, ılımlı, iyiniyetli vb..imajlarla anılmalarına yol açmaktadır.

Konuya daha geniş bir perspektiften bakıldığında, diplomatik iletişimin bir ülkenin uluslararası imajını belirleyen temel unsurlardan biri olduğu görülmektedir. Ülkeler, günümüzde iyi bir imaja sahip olmanın ötesinde, olumlu bir itibara sahip olmak için de yoğun iletişim çabaları göstermektedir. Bir ülkenin uluslararası platformda olumlu bir itibara sahip olması demek; o ülkenin uluslararası karar mekanizmalarında söz sahibi olması, sözünün ve önerilerinin dinlenebilir olması ile yakından ilgilidir. Dolayısıyla, yürütülecek diplomatik iletişim çalışmaları, aynı zamanda bir ülkenin uluslararası karar organlarında daha güçlü bir konuma gelmesi yolunda önemli bir katkı olacaktır. Bu noktada; diplomasinin oldukça ince bir çizgide yer aldığı dikkate alınmalıdır. “Diplomatik iletişim, bir ülkenin uluslararası itibarını arttırmak, bu ülke politikalarına kamuoyunda destek sağlamak üzere, diplomasi teamülleri ve araçlarının, kamuoyunu etkileyecek iletişim politika ve stratejileri ile bütünleştirildiği teknikler bütünüdür” şeklindeki bir tanımlama da konuyu aydınlatması açısından yerinde olacaktır.

Diplomatik İletişim İçin Stratejik Öneriler

Diplomasi türleri incelendiğinde, “Diplomatik İletişim” kavramı yeni bir yön kazanmaktadır. I. Dünya savaşından sonra ilk olarak ortaya çıkan diplomasi türü konferans diplomasisi olmuştur. Bu diplomasi türü, liderlerin uluslararası bir örgütün öncülüğünde, belirli sorunlara çözüm bulmak amacıyla ikili ya da üçlü konferanslarda biraraya gelmeleridir. Liderlerin yüzyüze iletişim kurmalarına imkan veren bu diplomasi türü, I. Dünya savaşı sonrası kurulan

Milletler Cemiyeti ile başlamış, İngiltere, Fransa ve Almanya arasında yaşanan bazı sorunlar konferans diplomasisi yöntemi ile çözüme kavuşturulmuştur.

Bu konuda verilebilecek en iyi örnek, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan öncülüğünde, 10 Şubat 2004 tarihinde, Newyork'da biraraya gelen KKTC cumhurbaşkanı Rauf DENKTAŞ ve Kıbrıs Rum kesimi lideri Papadopoulos'dur. Zirveye, ayrıca Garantör ülke sıfatıyla Türkiye adına, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Uğur Ziyal ve Yunanistan Dışişleri Bakanlığı temsilcileri de katılmış ve bir konferans diplomasisi örneği verilmiştir. Konferanstan bir gün önce, Genel Sekreter Kofi Annan BM'nin 15 daimi temsilcisini bilgilendirmiştir.

Diplomasinin, dış politikanın iletişim sürecini oluşturduğu gerçeğinden hareketle konferans diplomasisi gerçekleşmeden önce bir iletişim stratejisi geliştirilmelidir. Bu strateji yapılandırılırken ilk önerilebilecek nokta; bir diplomasi timi oluşturulmasıdır. İlgili soruna yönelik bir diplomasi timi, konferans diplomasisini etkin hale getirmek için gerekli çalışmaları yapmalıdır. Diplomasi timi, diplomatik süreçte atılacak adımlar için yol haritası oluşturma gücüne sahip olacaktır ve ana hatlarıyla şu şekilde olmalıdır. Konferans Diplomasisi için Etkin İletişim Planı, bir öneri olarak **şekil 1**'de gösterilmiştir.

- Dışişleri Bakanı: Diplomasi timinin başında Dışişleri Bakanı bulunmalı ve timin çalışmalarını sürekli koordine etmeli, Dışişleri Bakanı'nın toplantıya katılmadığı durumlarda, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı başkanlık görevini üstlenmelidir.
- İletişim Ekibi: Diplomasi Timi içinde oluşturulacak iletişim ekibi, Timin en önemli kısmını oluşturacaktır. İletişim ekibi, inandırıcı, güvenilir ve sağlıklı bir görüşme atmosferi ve iletişim iklimi oluşturulmasından sorumlu olacaktır. İletişim Ekibinde; dış politika konusunda toplumda itibar kazanmış saygın gazetelerden köşe yazarları, Reklam&iletişim sektöründe itibar kazanmış profesyonel isimler, Propaganda konusunda deneyimli bir uzman, İletişim konusunda akademik çalışmalarını uygulamalarıyla destekleyebilecek akademisyenler, halkla ilişkilerin organizasyon boyutuyla ilgili önce gelen ajans yöneticileri yer almalıdır. İletişim ekibinden beklenen görevlerden birkaçı şöyle sıralanabilir:
- Uygun görüşme atmosferi: Diğer diplomasi türlerinde olduğu gibi konferans diplomasisinde de ilk yapılması gereken uygun bir görüşme atmosferi oluşturulmasıdır. Örneğin Denктаş ve Papadopoulos'un, Newyork'daki Birleşmiş Milletler binası yerine, barış adına misyon yüklenebilecek, ya da dünya ve ulusların barışını temsil edebilecek daha gayri resmi bir ortamda buluşmaları ilk baştan görüşme atmosferi olarak avantaj sağlayabilirdi.
- Konferans Diplomasisinde bir diğer önemli husus da, çözüme yönelik yaygın bir inancın mutlaka görüşmeler öncesi yansıtılmasıdır. Yani taraflar, çözüme yönelik ciddi bir ışık görerek ve kendi kamuoylarını bu konuda ikna ederek görüşmelere katılmalıdırlar. Konferans diplomasisin pek çok örneğinde, tarafların bir çözüme ulaşamayacağı ve sonuç alınamayacağı beklentisinden dolayı bu tür görüşmeler nafile görüşmeler olarak adlandırılmaktadır. Bu konuda iletişim timinin, kamuoyunu, soruna değil çözüme odaklandırmalı ve her fırsatta çözümün getireceği faydalar, avantajlar topluma açıklanmalı ve genel bir uzlaşma ortamı yaratılmalıdır.

- Teknik bilgilendirmeler bu tür zirvelerde gözden kaçırılmamalıdır. Genellikle konferans diplomasisinde, halk, liderlerin kişisel yaklaşımları ve duygusal detaylar üzerinde yoğunlaştırılmaktadır. Halbuki, müzakerelerin neden yapıldığı, müzakere şartları, özellikle hangi maddeler konusunda uzlaşma aranacağı, görüşmenin seyri konusunda ilgili toplum bilgilendirmeli ve müzakerenin duygusal boyutu değil, ülke geleceğini ilgilendiren teknik boyutları gündeme getirilmelidir
- Müzakereyi yürütecek müzakereciler arasında görüşme öncesi adeta bir kırmızı hat kurulmalı ve müzakereciler arasında görüşme öncesi bir ön kabul en azından karşılıklı güven, sempati, anlayış oluşturulmalı ve müzakereci liderlerin propaganda amaçlı davranmamaları konusunda önlem alınmalıdır.

“Bazen, “açık diplomasi” anlayışını çok fazla ileri götürdüğümüzden ve söylediğimiz ve yaptığımız herşeyi kamuya açıklamakla, aramızda anlaşmaya varmayı oldukça güçleştirdiğimizden kaygı duymaktayım. Bir devletin dışişleri bakanının, dünya kamuoyunun önünde ülkesinin politikasını açıkladıktan ve öteki devletlerin politikalarının karşısında bir tutum saptadıktan sonra, ertesi günü bu tutumu değiştirip yanılmışım demesi oldukça güç olacaktır” (Tuncer, 1995: s.69).

Eski Belçika Başbakanları'ndan Paul-Henri Spaak tarafından dile getirilen bu düşünceler, konferans diplomasisini, liderlerin bir propaganda ve kişisel şov aracı olarak kullanmaları tehlikesini gündeme getirmektedir. Konferans diplomasisi türündeki görüşmelerde, tarafların, görüşmeye hazırlıklı hale gelebilmeleri için ilk şart birbirlerini çok iyi tanımalarıdır. Birbirlerinin kültürlerini görüşme atmosferi içinde etkili bir unsur olarak gözönünde bulundurmalarıdır. Örneğin Çin Kültürü göz önüne alınarak yapılan bir araştırmada Çinli yetkililerle görüşecek Türk Yöneticilerine şu öneriler sunulmaktadır. (Yurtsever, 1998: s.367)

1. Bilgi almaya istekli olan Çinlilere karşı, bilgilerin ne zaman, ne çeşit ve ne kadar verileceği müzakerenin akışına göre planlanmalıdır.
2. Grup halindeki müzakerelerde bir kişiye değil, gruba yönelmek gerekir.
3. Kısa dönem menfaatlerle uzun dönemli menfaatlerin ağırlığının çok iyi ölçülmesi gerekir. Çinliler, uzun dönemi hedef aldığı için Çinliler tarafından kısa dönemde verilen imkanların yöneticileri yanılmaması gerekir.
4. Çin Kültürünü ve Türk Kültürünü anlayan bireylerin grupta bulundurulması gerekir.
5. Müzakerelerde tercüman bulundurulması gerekir. Çin'in yöneticileri İngilizce bildikleri halde müzakerelerde tercüman vasıtasıyla iletişim kurarlar. Bu onlara daha çok düşünmek, karşı tarafı izlemek imkanı verir. Aynı politikanın Türk yöneticiler tarafından izlenmesi tavsiye edilir.
6. Müzakere esnasında Çinliler sizi zayıf düşürerek duygusal açıdan güç duruma düşürmeye çalışabilirler. Türkler duygularını dışa çabuk yansıtan bir millettir. Ama müzakere esnasında soğukkanlılığı muhafaza etmek gerekir.

7. Çinlilerle müzakere uzun zaman alabilir. Müzakere için kesin bir zaman planlamayın ve ertelemeleri kabul ediniz. Çinliler için zaman karşı tarafı zayıf düşürmek için bir politikadır. Türk yöneticilerin müzakere esnasında sabırlı olması gerekir.

Diplomatik iletişim sürecinde incelenebilecek bir diğer diplomasi türü de parlamenter diplomasıdır. II. Dünya savaşıdan sonra, ad-hoc niteliği olan konferans diplomasisinin yerine parlamenter diplomasi gelmiştir. Parlamenter diplomasi açık diplomasi niteliği taşımaktadır. Halbuki, konferans diplomasisi kapalı diplomasi örneğidir. Açık diplomasi aynı zamanda iletişime açık diplomasıdır. Parlamenter diplomasi, tıpkı ülke parlamentolarının işleyişi gibidir. Konferans diplomasisin tersine, parlamenter diplomaside, daha demokratik bir süreç işlemekte, kararlar oy birliğiyle alınmakta, işleyişe ilişkin usul ve standartlar konusunda kurumsallaşma söz konusu olmaktadır. Konferans diplomasisinde inisiyatif, davet eden ilgili ülkelerde bulunurken parlamenter diplomaside inisiyatif söz konusu uluslararası örgütün üyelerinde bulunmaktadır.

Parlamenter diplomasının belkemiğini daimi temsililer ve ülke delegasyonları oluşturmaktadır. Parlamenter diplomasi içindeki aktörler, aslında sessiz kahramanlar ve devletlerarası iletişimin temel belirleyicileri olmaktadır. Daimi temsilcilik kavramının, diplomatik iletişim içinde ayrı bir önemi vardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin çeşitli uluslararası kuruluşlar bünyesinde daimi temsilcilikleri vardır. Bunlar: Bürüksel'de bulunan OPANDAT Avrupa Toplulukları Bünyesindeki Daimi Temsilcimiz, Birleşmiş Milletler Viyana Ofisi Daimi Temsilcimiz, Strausburg'daki Avrupa Konseyi Nezdindeki Daimi Temsilcimiz, New York' da ki Birleşmiş Milletler Nezdindeki Daimi Temsilcimiz, Birleşmiş Milletler Cenevre Ofisi Daimi Temsilcimiz, VİYANA'DAKİ Agit nezdindeki Daimi Temsilcimiz, Bürüksel'deki Nato Nezdindeki Daimi Temsilcimiz, Montreal'deki Uluslar arası Sivil Havacılık Örgütündeki daimi temsilcimiz, İktisadi İşbirliği, Gelişme Teşkilatındaki Daimi Temsilcimiz, Unesco Nezdindeki Daimi Temsilcimiz, Dünya Ticaret Örgütü Nezdindeki Daimi Temsilcimiz, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı nezdindeki daimi temsilcimiz ve Nairobi'de bulunan B.M. Çevre Programı (UNEP) ve Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Merkezi (UNCHS-HABİTAT) Nezdindeki Daimi Temsilcimiz (<http://www.mfa.gov.tr/turkce/konsolos/051.htm,7>) Parlamenter Diplomaside Daimi Temsilcilerin merkezinde olduğu etkin iletişim planı için *Şekil 2* önerilmektedir.

Daimi temsilciler diplomasının sessiz kahramanlardır. Diplomatik iletişim sürecinde daimi temsilcilikleri etkin kılacak söz konusu model ülke itibarını güçlendirmede ve dış kamuoyu nezdinde olumlu imaj elde edilmesinde önemli kazanımlar sağlayabilecektir. Bu yüzden daimi temsilcilerin bütünü arasında ülkenin imajını güçlendirmek ve diplomasi ataklarını sağlam iletişim politikalarıyla yapılandırmak için bir İtibar Yönetimi ekibi kurulmalıdır. Bu ekibin temel görevi, daimi temsilcilikler nezdinde, ülke itibarını geliştirecek tüm iletişim politikalarının yapılandırılması ve stratejiler üretilmesi olmalıdır.

Daimi temsilcilerin diplomatik iletişim sürecinde hem iç hedef kitle, hem de dış hedef kitleye yönelik etkinliği ve farkındalığının artırılması yönünde iletişim politikaları geliştirilmelidir. Aslında diplomaside yaşanan son gelişmeler, daimi temsilcilerin kendi ülke kamuoyları ile bütünleşmelerini gerekli kılmaktadır. Son günlerde Kıbrıs Görüşmeleri sebebiyle Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliğine Giriş süreci ile birlikte de Avrupa Birliği, stratejik önemini arttırmıştır. Her iki uluslar arası kuruluşta da, Türkiye'nin daimi temsilcisi bulunmakta ama adları dahi iç kamuoyunda bilinmemektedir.

Bu konuda diplomatik iletişim sürecine hız getirecek bazı öneriler şu şekilde olabilir:

- Daimi Temsilcilerin TBMM oturumlarına ve komisyonlarına katılarak teknik bilgi vermeleri,
- Daimi Temsilcilerin TBMM Genel Kurulunda, ülkenin uluslararası politikaları ışığında, temsilcilik yaptıkları kuruluşların siyasaları hakkında bilgi veren konuşma yapmaları ve konuşmanın ulusal televizyon kanallarından canlı olarak yayınlanması,
- Daimi temsilcilerin üniversiteler ve değişik kuruluşların düzenlediği toplantı, konferans, ve sempozyumlarda konuşmacı olarak yer alması,
- Belirli periyotlarla gazetelerin dış politika köşelerinde değerlendirme yazıları yazmaları,
- Daimi temsilcilikler tarafından çeşitli kitapçık, broşür katalog hazırlanması ve ilgili kitlelere yazılı materyallerin dağıtılması,
- Daimi temsilcilerin iç kamuoyunu yönlendiren kamuoyu öncüleri ile ikili iletişime girmeleri ve ortak etkinliklerde yer almaları,
- Daimi temsilcilerin, ülkenin uluslararası imajını geliştirici çeşitli proje, fikir ve önerileri alabilecek iletişim ortamlarını bizzat yürütmeleri.
- Daimi temsilcilerin iç kamuoyuna yönelik bu çalışmalarının dışında, diplomatik iletişim süreci içinde, dış kamuoyuna yönelik çeşitli iletişimsel etkiliklerde yoğunlaşmaları, süreci kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olacaktır.
- Daimi Temsilciliklerin ülkenin global sorunlara duyarlılığını vurgulayacak iletişim etkinlikleri planlaması: Örneğin Türkiye'nin Paris' te bir Unesco Daimi Temsilciliği bulunmakta ve daimi temsilcilik görevini Büyükelçi Bozkurt Aran yürütmektedir. Büyükelçinin, Türk halkının ve hükümetinin, dünyada sokak çocukları konusundaki duyarlılığını göstermek üzere, sokak çocukları ile ilgili Türkiye öncülüğünde bir kampanya başlatması ve kampanyayı Türk Kamuoyundan aldığı destekle yürütmesi sosyal sorumluluk anlayışının global perspektifte ele alınmasını sağlayacaktır ki, bu tür iletişim etkinlikleri Türkiye'nin uluslararası imajını ve itibarını güçlendirici etki yapacaktır.
- Daimi temsilciliklerin önemli görevlerinden biri de, buldukları uluslararası örgütlerin karar mercileri üzerinde lobicilik ağırlıklı iletişim etkinlikleri düzenlemektir. Bir uluslararası örgüt içinde, o örgütün karar mekanizmasının belli bir ülke lehinde karar almasını sağlamak ya da aleyhinde karar almasını engellemek üzere yürütülebilecek çabalar lobicilik çalışmalarıdır. Bu tür lobicilik çalışmalarının koordinasyonu daimi temsilcilikler tarafından yapılmalıdır. Örneğin, çeşitli Avrupa ülkelerinin parlamentoların da oylanmış ve zaman zaman kabul edilen "Sözde Ermeni Soykırımı Yasa Tasarısı"'nın geçmesini ve sürekli gündeme gelmesini engellemek üzere lobi çalışmaları yürütmek üzere Avrupa başkentlerindeki çeşitli

daimi temsilcilerinin bir eylem planı hazırlayarak çeşitli iletişim planlarını devreye sokması, örneğin Avrupa' daki kamuoyunun oluşumunu etkileyecek belli başlı dinamikleri belirleyerek, bu dinamikler nezdinde çeşitli diplomatik halka ilişkiler etkinlikleri planlanması(Ermeni Sorunu ile ilgili uluslararası bir sempozyum düzenlenmesi, bu konuda araştırma yapan ve Türkiye'nin haklılığını ortaya çıkaran belgeleri sunmak üzere Türk profesör ve devlet adamlarının katıldığı toplantılar düzenlenmesi, kitapçıklar hazırlanması, Sinema ve sanat çevreleri ile iletişime geçerek konuyla ilgili Avrupa televizyonlarında gösterilmek üzere bir tv filmi hazırlanması)

- Diplomatik iletişim sürecinin önemli bir ayığını oluşturan daimi temsilcilerin yerine getirdikleri önemli bir işlev de koridor diplomasisidir. Daimi temsilciler, görev yapıları dev boyutlardaki uluslararası kuruluşlarda diğer devletlerin görevlileri ile birlikte çalışmakta ve yakın iletişim içinde bulunmaktadır. Bir tür yüz yüze lobcilik olan koridor diplomasisi, diğer devlet görevlileriyle uluslararası örgütün binası içinde karşılaşılabilen her yüz yüze ortamda ülke propagandasının yapılmasıdır.

Diplomatik iletişim sürecinde incelenmesi gereken bir diğer diplomasi türü de mekik diplomasisidir.

“Klasik diplomasi protokollerine uyulmadan seri bir biçim de yapılan, uzlaştırıcı görüşmeler yapma esasına dayanan ve genellikle bunalım dönemlerinde başvurulan diplomasi yöntemidir. Bu yöntemi en etkin biçimde kullanan kişi eski ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger olmuştur. En yoğun biçimde ABD tarafından Ortadoğu sorununa ilişkin olarak kullanılan bu diplomasi tekniği, günümüzde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından özel temsilcileri aracılığıyla da sıkça kullanılmaktadır” (<http://www.mfa.gov.tr/turkce/gruph/ha/ha03bhtm/03.htm,4>)

Bu noktada iyi bir iletişimci olması gereken arabulucunun sahip olması gereken özelliklerden yola çıkılarak Mekik Diplomasisi için etkin bir diplomatik iletişim planı *şekil 3'de* önerilmektedir. Bu özelliklerden belli başlıları şu şekilde sıralanabilir:

- Arabulucunun tarafsız oluşu ve her iki tarafa da eşit davrandığı konusunda yaygın bir eğilimin oluşması,
- Arabulucunun ikna ve hitabet kabiliyetinin olması,
- Arabulucunun Kriz Yönetimi ekibi ile birlikte çalışması,
- Arabulucunun medya ile ilişkiler konusunda duyarlı ve bilinçli olması,
- Arabulucunun sürdürdüğü mekik diplomasisi süresince sorunun muhatabı olan ülke kamuoylarını bilgilendirmesi,
- Arabulucunun, sorunun muhatabı olan taraflarda çeşitli dinamikleri harekete geçirmesi(sivil toplum kuruluşları),
- Arabulucunun görüşme süreci içinde taraflar nazarında sempatik bir izlenim kazanması,
- Arabulucunun uluslararası kamuoyunda itibarlı bir yeri olduğunun bir kişisel imaj çalışması içinde her iki ülkenin kamuoyunun da yansıtılması (örneğin önde gelen dünya liderleri ile yakın dostluğu),
- Arabulucunun o ana kadar kat edilen yol ve uzlaşılan noktalarla ilgili kamuoyunu bilgilendirirken, aşılamayan hususların neler olduğu ve bunların aşılması için

yapılacak olanlar ve ne kadar sürede yapılacağı konusunda kamuoyunu bilgilendirmesi,

- Arabulucunun halka dayalı etkinlikler için önayak olması ve ülke halklarını da çözümüm bir parçası olarak konumlandırması (Örneğin barış konserleri vb...),
- Arabulucunun aynı zamanda etkin işleyen bir telefon diplomasisi kurması,
- Arabulucunun taraflar arasında atılan karşılıklı iyi niyet adımları konusunda her iki ülkenin kamuoyunu bilgilendirip ikna etmesi,
- Arabulucunun taraflar arasında ortak tecrübe alanları yaratarak mekik diplomasisini bu alanlar üzerine yapılandırması; Örneğin her iki halkın ortak müzik zevkine yola çıkarak, görüşmeyi her iki taraf arasında da arzu edilen bir tarzda konumlandırması,
- Uluslar arası kamuoyunun desteğini sağlaması: Arabulucu'nun sorunla ilgili uluslararası kamuoyunun da ilgi ve desteğini sağlaması ama bunu yaparken soruna taraf olan ülkelerin, uluslararası ilgi'yi bir dış baskı olarak değerlendirmesine imkan verilmemesi,
- Arabulucunun, her iki ülkenin liderleri ile kişisel dostluklar kurması, kişisel iletişim içinde olması,
- Arabulucunun her iki ülkede düzenlenen çeşitli etkinliklerde konuşmacı olarak yer alarak kendine olan güveni arttırması,
- Arabulucunun kamuoyunda sağladığı destek ve güvenle ilgili periyodik olarak araştırmalar yapması,

Arabulucu kişinin yanı sıra, bir ülkenin arabuluculuğu da, o ülkeye uluslararası kamuoyunda olumlu bir itibar kazandırabilir. Mekik Diplomasisi denilince akla gelen ilk isim Henry Kissenger' dır. Kissenger iyi bir diplomat olduğu kadar, usta ve kurnaz bir iletişimci de olarak dikkatleri üzerine çekmiştir.

Diplomatik iletişim süreci içinde irdelenmesi gereken diplomasi türlerinden birisi de zirve diplomasisidir. Zirve diplomasisi, sorunların, taraf oluşturan devlet veya hükümet başkanları tarafından yüz yüze ve kişisel iletişimle çözümlenmesidir. "Klasik diplomasi fonksiyonu bir ölçüde azaltan bu diplomasi türünün en önemli avantajı, görüşülen konu üzerinde en yetkili kişiler karşı karşıya getirilerek sonuca daha doğrudan ve daha kısa sürede alışılmasını sağlamasıdır. Örneğin 1979 yılında Mısır ve İsrail arasında imzalanan Camp David anlaşmaları'nın, dönemin ABD Başkanı Jimmy Carter'ın da katkısıyla, iki ülkenin liderleri Enver Sedat ve Merahem Begin arasında yapılan görüşmeler sonunda kabul edilmiş olduğu hatırlanabilir. (Sönmezoğlu,1995:s.295)

İlgili tarafların en üst düzeyde temsil edilmesi ve karar vericilerin bizzat kendilerinin bir araya gelmesi sebebiyle iletişimsel olarak büyük avantaja sahip doruk ya da zirve diplomasisi, görüşmelere kolaylık ve esneklik sağlayacak karşılıklı taviz vermenin bu konuda en üst inisiyatife sahip kişiler tarafından yerine getirebileceği bir diplomasi türüdür. Bu diplomasi türünün en büyük handikapını ise, zirvenin gerçekleşmesi için gerekli hazırlık aşamasıdır. Bu hazırlık aşaması da, diplomatik halkla ilişkiler konseptini ön plana çıkarmakta ve halkla ilişkiler uygulamalarının diplomasi boyutunda irdelenmesini gerekli kılmaktadır. Diplomatik İletişim çalışmalarının organizasyonel boyutta yoğunlaştığı bir ortamda, diplomatik halkla ilişkiler kavramı ön plana çıkmaktadır. İki liderin bir sorunu çözmek için buluşacakları bir zirvede en büyük sorunu oluşturan ön hazırlık aşaması diplomatik halkla ilişkiler kanallarını gerekli kılmaktadır.

Zirve diplomasisinde ilk yapılacak olan “öncül diplomasi “ çalışmalarıdır. Zirvenin en ideal şekilde gerçekleşmesi için halka ilişkiler çalışmalarının ağırlıkta olduğu bir “ön diplomasi komitesi” kurulmalıdır. Bu komite tanıtım ve propaganda uzmanlarının koordine ettiği bir komite olmakla birlikte, büyükelçi ve organizasyonla ilgili görevlendirilen bir bakanın katılımıyla oluşmalı, dışişleri bakanlığı müsteşarı da komitenin doğal üyesi olmalıdır. Bir nevi organizasyon komitesi olacak ekibin amacı, zirvenin en sağlıklı iletişim şartlarında ve en verimli gerçekleştirmesini sağlamaktır.

Komite de görevli olan bakanın kültür ya da turizm bakanları olması daha yerinde olacaktır. Zirve gerçekleşmeden önce komitede görevli bakanların ve müsteşarların, daha önce bahsi geçen mekik diplomasisinde olduğu gibi bir öncül iletişim çabası içinde her türlü ayrıntıyı ele almaları şarttır. Zirve Psikolojisini, hazırlamak da bu ekibin sorumluluğundadır. Liderler etrafında odaklanan bir diplomasi türü olduğu için, zirve diplomasisinde lider imajı ön plana çıkarılarak, liderler hakkında barışçıl, dostça bir öykü oluşturulmalıdır. İki liderin baş başa gelip, görüştüğü diplomasi türü olması sebebiyle, aslında diğer diplomasi türlerinden çok daha esnek boyutta bir bakıma da daha duygusaldır. Liderlerin en ufak bir jesti yada oluşturdukları sempati diğer hiçbir diplomasi türün de olmadığı kadar kamuoyunda yankı bulabilecek bir etki ve önemli bir diplomatik adımı da beraberinde getirebilir. Liderin duygusal bir olayda ağlaması, gitar çalması, spora olan düşkünlüğü, esprili üslubu vb...birçok ince ayrıntı, yıllarca aşılamayan diplomasi duvarlarını aşip, ilişkilerde yeni bir dönem bile sunabilir.

Liderlerin kamuoyuna hitap şekilleri ve iletişim tarzlarının oldukça ön plana çıktığı zirve diplomasisinde, en önemli kazanımlardan birisi de barışçıl bir kamuoyu oluşturulmasıdır. Kamuoyunu yönlendirme gücü bakımından en büyük inisiyatife sahip devlet başkanlarının sadece kendi kamuoylarına değil, sorunun diğer tarafını oluşturan kamuoyuna da zirve diplomasisini kullanarak en üst düzeyde ulaşması gerekmektedir. Bu nedenle, zirve diplomasisi sadece siyasi ve ekonomik sorunların irdelendiği 1-2 saatlik klasik bir politik zirve olarak kalmamalı, diplomatik halkla ilişkiler çalışmaları ile entegre edilerek bir iletişim ve diplomasi atağı olarak değerlendirilmelidir. Örneğin Yunanistan’ a zirve için giden Türk Başbakanının bir Yunan sanatçının canlı konserini izlemesi, Yunan Üniversitelerinde konferansa katılması, bir Yunan huzurevini ziyaret etmesi, Yunan yemeklerinin verildiği bir kıyı restoranda yemek yemesi, Yunan Futbol ve Basketbol takımlarını ziyaret etmesi gibi kamuoyunda sempati ve ilgi yaratacak etkinliklere de zaman ayırması ve kamuoyu ile iletişim ağırlıklı bir ziyaret gerçekleştirmesi önemli açılımları da beraberinde getirebilir.

Bu çerçevede liderlerin kişisel özelliklerinin, ilgi alanlarının, hayat öykülerinin ayrıntılı bir analizi yapılmalı ve iki liderin ortak buluşabileceği noktalar varsa, iletişim stratejilerinin bu noktalar etrafında biçimlendirilmesi diplomasinin etkinliğini arttıracaktır. Ortak yemek zevkleri, ortak okudukları yazarlar, ortak spor tutkuları, ortak hayran olduğu sanatçılar vb...diplomatik iletişim ve halkla ilişkiler çalışmalarının önemli bir bölümünü oluşturacaktır. Liderlerin zirve esnasında giyeceği kıyafetler bile bu bu strateji içinde ince detaylardan biri olarak yerini alacaktır.

Diplomatik Halkla İlişkiler Tekniği Olarak Ping-Pong Diplomasi

Üzerinde durulan diplomasi türlerinin hepsi, diplomasinin, dış politikanın iletişim yönü olduğunu açıkça gözler önüne sermektedir. Bu çerçeve de değinilmesi gereken bir başka

diplomasi türü de Ping-Pong Diplomasidir. Ping-Pong Diplomasisi için etkin bir iletişim stratejisi önerisi *Şekil-4'*de sunulmuştur. 1971 yılının Nisan ayında, Çin'e davet edilen Amerikan Ping-Pong takımı 14 Nisan 1971 tarihinde Başbakan Chou-En-Lai tarafından kabul edilmiş ve bu davet sebebiyle Çin hükümeti 7 batılı gazeteciye ilk defa olarak ülkeye kabul etmiş, bu jeste karşılık Dönemi Amerika Başkanı Nixon' da, Çin'e yönelik uygulanan ticari ambargoyu kaldırmıştır. İki ülkenin ping-pong takımlarının yarattığı bu diplomasi zaferi, tarihte ping-pong diplomasi adıyla anılmaktadır.(Armaoğlu,1983:s.586.)

"Diplomasi cepheden hücum değildir. Rakibi kendi üstüne çekip çevirme hareketi yapar. Tıpkı Uzakdoğu dövüş sanatlarında olduğu gibi, rakibin gücü ile kendi gücünü birleştirir. Bütün bunları yaparken naziktir, incedir, dikkatlidir. Bir satranç oyununa benzer. Büyük bir satranç ustasını izlerken gördüğünüz ve anlam veremediğiniz küçük hamleler uzun vadede etkisini gösterir." (http://www.tanjuargun.com/yazilar/yonetim_ve_diplomasi.htm)

Ping-Pong diplomasi, bu nazik, ince ama usta satranç hamlelerinden biridir. Öyle ki, bu olayın 25. yıldönümünde, 27 Temmuz 1996 tarihinde, Olimpik Altın madalyalı Çin Masa Tenisi takımı, California Masa Tenisi takımı ile bir karşılaşma yaptı. 1972 yılında ilişkilere büyük yumuşama getiren ilk karşılaşmada oynayan ve dönemde öğrenci olan Amerikalı Robert Shur ve Çin'li Liang Gelian bu karşılaşma da oynadılar. 1972 yılında Çin Milli Takımında oynayan masa tenisçileri ayrıca hazırlanan program çerçevesinde bir resmi geçide katıldılar. Stanford, New-York, Los-Angeles Honolulu' yu kapsayan özel maç programının ikinci ayağıydı. Bu programın Çin Devlet Başkanı Zemin'in, kasım ayında ABD'ye yapacağı ziyaret öncesi planlanmış olması da dikkat çekiciydi. (<http://news-service.stanford.edu/news/1997/july16/pingpong.html>)

Ping-Pong diplomasi ile ilgili bir başka ilginç gelişme de Kuzey ve Güney Kore'den geldi. Kuzey ve Güney Kore, 23 Nisan 2001 de, Japonya'nın Osaka kentinde yapılacak "Dünya Masa Tenisi Şampiyonası'na, Kore adı altında birleşik bir takımla katıldılar. Bu karar iki Kore'nin ilişkilerinde yeni bir sayfa açarken, ping-pong diplomasisine de yeni bir boyut kazandırdı. (<http://www.japantoday.com/gidx/news581.html>)

Ping_pong Diplomasinin bir değişik boyutu da Amerika-Birleşik Devletleri ve İran arasında yaşanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri ve İran milli futbol takımları 21 Haziran 2001 tarihinde Fransa' nın Lyon kentinde karşılaşmışlardır ve İran karşılaşmayı 2-1 kazanmıştır. Karşılaşma hem Clinton yönetiminde, hem de İran cephesinde ilgi görmüş belki de siyasetçilerin yapamadığını gerçekleştirmiş ve siyasi ilişkilerde yumuşama yaşanmıştır. (http://www.metimes.com/issue98-26/reg/iranian_press_unimpressed.htm) Benzer bir şekilde Amerika-Birleşik Devletlerinin Küba ile olan ilişkilerinde de "Beyzbol Diplomasisi" denilen bir kavram ortaya çıkmıştır. Dönemin Başkanı Bill Clinton'un izniyle, Baltimore Beyzbol takımı, Küba Milli Beyzbol takımı ile, biri Baltimore diğeri de Küba da olmak üzere iki maç oynamıştır. Bu esnada, Clinton Yönetimi Küba üzerindeki bazı ticari kısıtlamaları kaldırırken, Clinton, maçlarının Küba Hükümetini güçlendirmek değil Küba halkına destek olduğunu ifade etmiştir. Ping-Pong Diplomasisinin uzantısı olarak bu beyzbol maçı ilişkilere yeni bir hava katarken beyzbolun Küba' nın milli sporu olması ve Küba Lideri Castro' nun bir beyzbol fanatığı olması bu olaya olan ilgiyi arttırmıştır. (<http://www.cnsnews.com/indepth/archive/199901/IND19990106d.html>)

Ping-Pong diplomasi, aslında sadece spor karşılaşmaları ile, sorunlu ülkeler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini değil, aynı zamanda çeşitli kültür sanat etkinliklerini de içermektedir. Bazen siyasetin ve diplomasiğin tükendiği yerde ping-pong diplomasi etkisini hissettirmektedir. 2003 yılında, Letonya' nın Riga kentinde yapılan Eurovision Şarkı Yarışmasında, Kıbrıs Rum Kesiminin Türkiye'ye verdiği 8 puan, bir müzik olayının ötesine geçmiş ve adeta ping-pong diplomasi görünümünü almıştır. Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde de, Türk ve Yunan sanatçıların karşılıklı verdikleri dostluk konserleri hayli ses getirmiş ve siyasal diplomasiğin yapamadığını başarmıştır. Çeşitli kültür,sanat sportif karşılaşmaların organizasyonu, sorunlu ülkelerin üniversiteleri arasında gerçekleştirilecek spor turnuvaları, Tiyatro sanatçıların ortak oyun sergilemesi ya da ortak bir film projesi, iki ülkenin uluslar arası sportif veya sanatsal herhangi bir etkinliğe birlikte ev sahipliği yapmaları, çeşitli konularda ortak kongre, sempozyumlar düzenlenmesi, müzikal etkinlikler gerçekleştirilmesi vb etkinlikler ping-pong diplomasiğin etkili yöntemleri olarak belirmektedir.

Ping-Pong diplomasiğin başarılı olması aynı zamanda, iletişim stratejilerinin sağlıklı yapılandırılması ve halka ilişkiler konseptinin kusursuz işletilmesi ile doğru orantılıdır. Halkla İlişkilerin Organizasyonel boyutu, uluslararası perspektifte, ping-pong diplomasiyi en etkili silahlarından biri olarak yanına çekmektedir.

Diplomasiğin işleyişi ve doğası gereği dış politikanın iletişim yönünü oluşturduğu net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Diplomasi ve iletişim geniş ortak paydaşım alanına sahip iki önemli disiplindir. Çoğu zaman, ülkelerin karşılaştıkları sorunları çözebilmeleri ve uzlaşım ikliminin yaratılmasında, siyasi manevralardan çok barışçıl iletişim uygulamaları daha etkin olmaktadır. Ayrıca, geçmişe nazaran uluslararası ilişkilerde baskı yöntemi yerine, bilinçleri yönlendirmek, etkilemek, ikna etmek yöntemleri genel kabul görür hale gelmiş, bu noktada uygulanacak diplomatik iletişim teknikleri ile ikna kavramının rolü artmıştır. Öte yandan, ulusal veya uluslararası örgütlerin varoluş ve kuruluş amaçlarına ulaşmada kendileri için gerekli olabilecek enformasyon ve iletişim sistemlerine ihtiyaçları hızla artmakta ve bu durum diplomasiğin iletişimi ortaklığına arttıran ayrı bir unsur olarak yerini almaktadır.

Diplomasi aynı zamanda bir müzakere sürecidir süreç içinde aktörleri oluşturan diplomatlar ise birer müzakerecidir. Müzakere süreci, iletişimin ikna boyutuyla yakından ilgilidir ve müzakereciler de aslında bir iletişimcidir ve etkin bir iletişimcinin sahip olması gereken tüm özelliklere Haiz olmalıdırlar. Örneğin mekik diplomasiğini yürüten arabulucunun sıkı bir iletişimci olması gerektiği gibi.

Dış politikanın hareket noktası milli menfaattir. Hedef barışçıl iletişim ve diğer devletler ve uluslararası hedef kitle ile iyi ilişki ve işbirliği sağlanmasıdır. Bu diplomasi olarak tanımlanırken, işbirliğini sağlayacak anahtar, diplomatik iletişim ve halkla ilişkilerdir. Diplomatik iletişimin bu kadar önem kazanması, elbette kamuoyun kavramının artan önemi ve belli konularda oluşan uluslararası kamuoyunun dünya politikasına yön vermesidir. Herhangi bir uluslararası meselenin kamuoyuna mal edilmesi, desteğinin sağlanması, bu mesele etrafında uluslararası kamuoyu dinamiklerinin kabulünün kazanılması, sorunun çözümünde en önemli safhayı oluşturmaktadır. Bu husus, diplomatik iletişimin stratejik önemini irdelemektedir. Sadece uluslararası kamuoyu değil, ulusal kamuoyu da dış politika ve diplomatik iletişimin bir parçasıdır.

“Bir konunun kuvvet derecesi milletçe benimsenmesi derecesi ile orantılıdır.
Bütün demokratik memleketlerde ana kaide haline gelen bu uygulama

Türkiye’de pek revaç görmemektedir. Hükümetler, dış politika alanında halka, hatta parlamentoya açılmaktan, nedense çekinirler. Oysa yalnız hükümetin benimsediği, desteklediği bir dava demokratik memleketler kamuoyunda, hatta resmi çevrelerde güçlü olmuyor”. (İnan,1998:15)

Buradan da anlaşılmaktadır ki, sadece dış kamuoyu değil, iç kamuoyu da diplomatik iletişim sürecinin bir parçasıdır ve süreç içerisinde iç kamuoyu da bilgilendirilmelidir.

Diplomatik iletişim süreci içinde, lobcilik ve propaganda da değerlendirilmesi gereken kavramlardır. Sonuç olarak diyebiliriz ki, dış politikanın iletişim yönünü oluşturan diplomasi, diplomatik iletişim başlığı altında diplomatik halkla ilişkiler, lobcilik ve propagandayı içine alan komplike bir kavramdır.

Kaynakça

Arı, Tayyar, (1997), Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika, Alfa Basım Yayım, s.12.

Armaoğlu, Fahir,(1983), **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, s.586

Ergin, Feridun,[ty] **Uluslar arası Politika Stratejileri**, Güray Matbaası, s.21

Gönlübol, Mehmet,(1978), **Uluslararası Politika**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

Yayınları, No:420, s.112

İnan, Kamran,(1998), **Dış Politika**, Timaş Yayınları, s.15

Nicolson, Harold, (1970), **Diplomasi**, çev: Mete Ergin, As Basımevi,, s.21.

Tuncer, Hüner, (1995), **Eski ve Yeni Diplomasi**, Ümit Yayıncılık, s.11.

Yurtsever, Gülçimen, (1998) “Çinlilerle Nasıl Müzakere Edilir”, **Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt XıV,Sayı:2, s.367.

<http://www.mfa.gov.tr/turkce/konsolos/051.htm,7>.

<http://www.mfa.gov.tr/turkce/gruph/ha/ha03bhtm/03.htm,4>

[http://www.tanjuargun.com/yazilar/yonetim ve diplomasi.htm](http://www.tanjuargun.com/yazilar/yonetim_ve_diplomasi.htm)

<http://news-service.stanford.edu/news/1997/july16/pingpong.html>

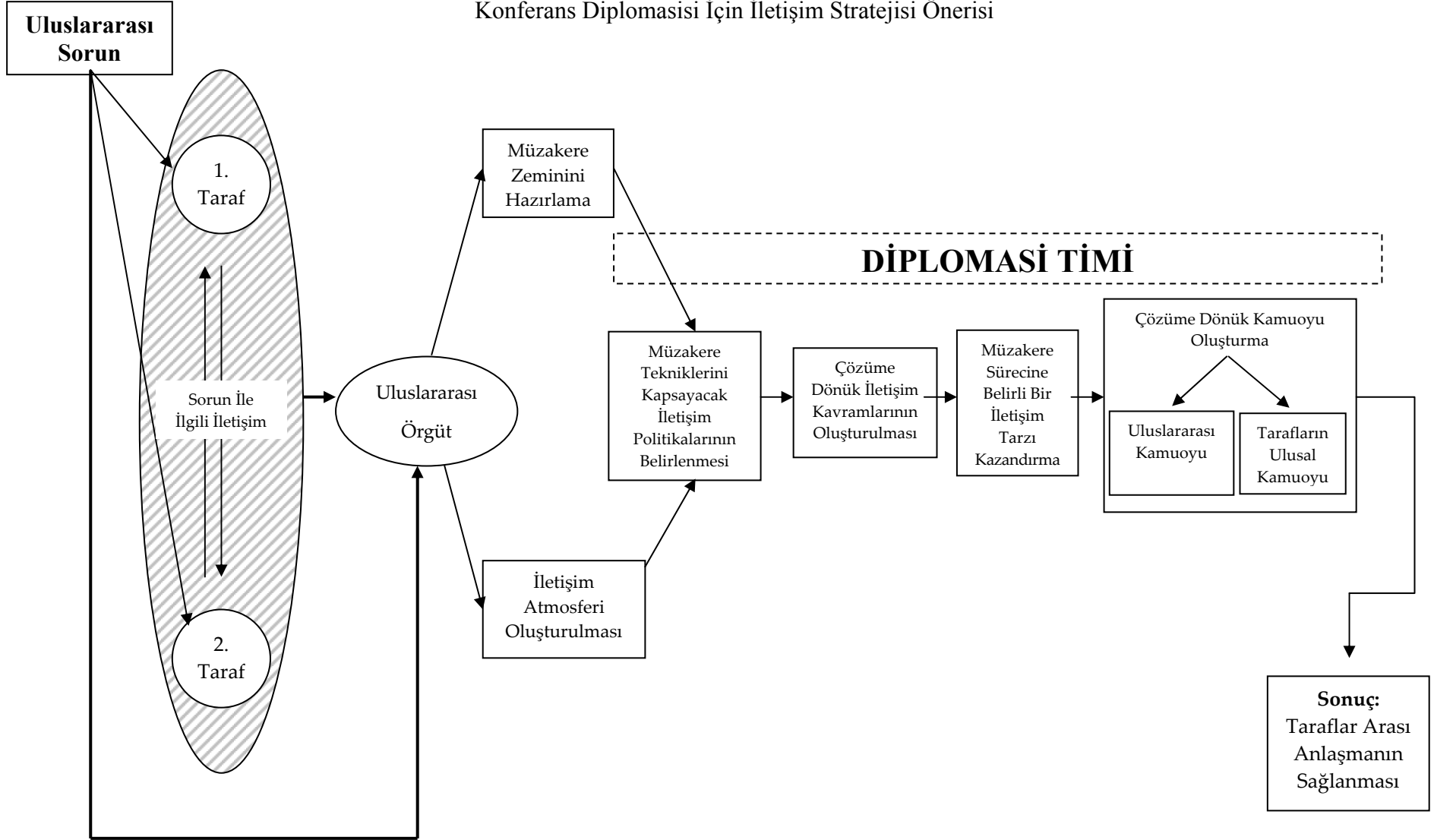
<http://www.japantoday.com/gidx/news581.html>

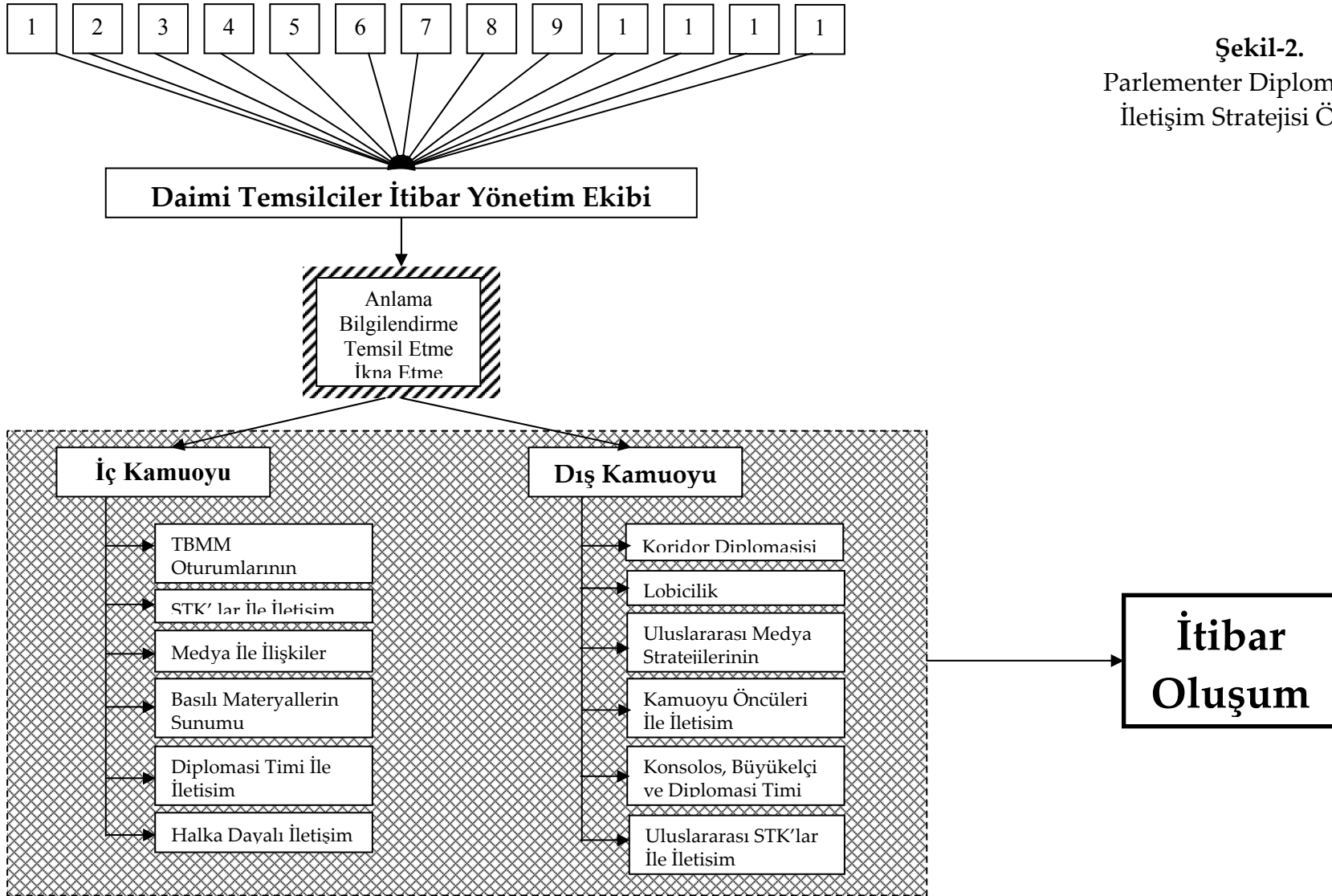
http://www.metimes.com/issue98-26/reg/iranian_press_unimpressed.htm

<http://www.cnsnews.com/indepth/archive/199901/IND19990106d.html>

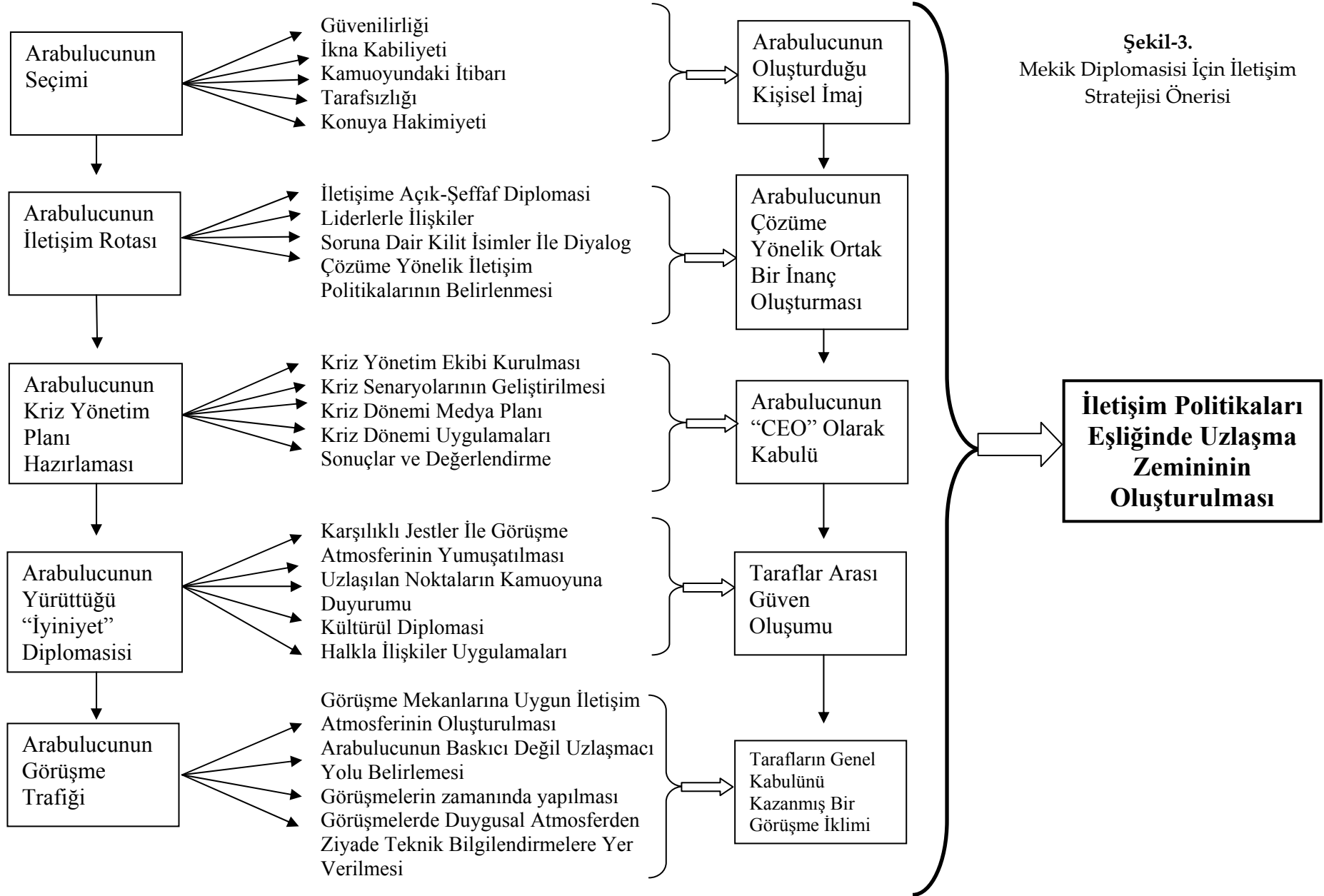
Şekil-1.

Konferans Diplomasisi İçin İletişim Stratejisi Önerisi

Şekil-2.
Parleментар Diplomasi İçin
İletişim Stratejisi Önerisi

Şekil-4.
Ping Pong Diplomasisi İçin İletişim Stratejisi Önerisi

